

Informacion per Mjedisin;

Ne zbatim te ligjit nr.10431 date 09/06/2011"Per Mbrojtjen e Mjedisit", ligjit 8503 date 30.06.1999 "Per te drejten e Informimit per dokumentat zyrtare"Zonat e mbrojtura ne Qarkun e Dibres jane;

➤ 1.Parku Kombetar i Lures (kategori e II, VKM nr.96. date 21.11.1996)

Parku kombetar I Lures konsiderohet si nje nga perlat e natyres shqiptare, shtrihet ne faqen lindore te masivit "Kurora e Lures" dhe ka nje siperfaqe faktike kadastrale prej **1043 ha**, nga e cila **812.6 ha** pyje, **49.8 ha** livadhe, **153.8ha** siperfaqe inproduktive shkembore dhe **26.7 ha** pasqyra e ujit te liqenit.

Flora dhe **Fauna** e ketij parku eshte shume e pasur, aty rriten ahu, pisha e zeze, rrobulli, bredhi, dushqet etj.

Parku kombetar i Lureska filluar te demtohet pas viteve 1991 e ne vazhdim. Prerjet e pergjithshme dhe abusive vecanerishte ne periudhen 1997-2001, kane demtuar strukturen e pyjeve, llojin e drureve, duke shkateruar siperfaqet e konsiderueshme te populluara nga pyje dhe drure te ndryshem.

Zjarret e shpeshta qe kane rene ne keto zona kane ndikuar shume ne perkeqesimin e gjendjes se pyjeve ne kete park si edhe ne rrezikimin pakesimit te shume habitateve. Kullotja e bagetive Brenda territorit dhe gjuetia e paligjshme qe eshte jashte kontrollit e kane demtuar rende faunen.

➤ 2.Rezervati I luznise-Bulacit

(kategoria e VI, VKM nr.102 date 15.01.1996)

Ky rezervat ka nje siperfaqe prej **5900 ha**.dhe perbehet nga massive pyjore te dushkut. Ai perbehet kryesishte nga pyje te shparthit(quecus cerris) dhe bungebutes(quecus pubescens), ndersa bimesia barishtore dhe ajo e ahishteve natyrore.Rezervati ka filluar te demtohet rende pas vitit **1991** nga nderhyrjet e paligjshme te popllates.Gjendja e ekosistemeve dhe ehabiteteve vleresohet si shume e demtuar megjithse vitet e fundit ka pasur permirsime te dukshme. Prerjet abusive, kullotja e te imtave, gjuetia e pakontrolluar dhe erozioni I tokes kane sjelle degradim te pyllit.

- **3.Vlashaj** (Monument natyre kategoria e III, VKM nr. 102 date 15.01.1996)

Monumenti Vlashaj perfshine dy ngastra te ekonomise pyjore “Krej-Lure, Armolle” me nje sip.prej **50 ha**. Ne kete zone deri ne vitin 2005 pervec demtimeve massive nga zjarret ka pasur demtime edhe nga prerjet e paligjshme ku mbi 90% e drureve kane qene djegur dhe prere nga fshataret. Me demtimet qe ka pasur kjo zone ka vite qe nuk mund te quhet me zone e mbrojtur ne kuptimin e mirfillte te fjales.

- **4.Zall-Gjocaj MAT** (kategoria e II, me sip.140 ha, vlere te madhe estetike, turistike dhe peisazhore)Bize-Martanesh (kategoria e V, VKM nr.49 date 31.07.2007)
- **Liqeni I Ulzes** (katgoria IV, sip.4206ha, VKM nr.16, date 30.04.2013)
- **Mali I Korabit** (kategoria e IV, sip.20.663ha, VKM nr898 date 21.12.2011)
- **Shebenice-Jabllanice** (kategoria II, sip.167.6 ha, VKM nr 640, date 21.05.2008)

Parandalimi i ndotjeve

1.Monitorimi icilesise se ajrit

Ne pergjithesi nuk monitorohet cilesia e ajrit ne qytetet Peshkopi, Burrel dhe Bulqize si edhe tek subjektet qe shkaktojne ndotje ajri, perjashtuar uzinen e FE-Cr.

Institucionet rajonale te certifikuara, si drejtoria Rajonale e Shendetesise Diber, per mungese aparaturash nuk e realizon monitorimin e ajrit.

Faktoret kryesore te ndotjes se ajrit jane shkarkimi i gazeve nga makinat e vjetra, cilesia e lendeve djegese qe perdoret per automjetet, e cila ne Shqiperi eshte me e ulet se ato te vendeve te BE-se, infrastruktura ne ndertim e cila rrit pluhurin ne ajer si edhe djegia ne disa raste te mbeturinave urbane.

Ne shkalle qarku jane identifikuar rreth 6873 automjete te kategorive te ndryshme.

Ndihet nevoja e politikave te vecanta afat gjata per uljen e ndotjes nga shkarkimet e automjeteve, cilesise se naftes dhe parandalimit te diegieve te mbetjeve.

Zhurmat: Ne rajonin e Qarkut Diber, ndotja akustike nuk krijon problem shqetesues per mjedisin.

Flora:

Vitet e fundit Agjensia rajonale e mjedisit dhe drejtoria e pyjeve eshte monitoruar grupi I specieve te cilat konsiderohen:

- Te zhdukura
- Te zhdukura ne gjendje spontane
- te rrezikuara ne menyre kritike.

Sipas librit te kuq 1995 konsiderohet ne menyre kritike 1.**Gymnospermium scipetarum(lulehelmi) paparisto dhe qosja** (scipetarum) e cila ndodhet ne malin e shalqinit ne Martanesh.

2.**Quercus robur L(rrenje)** ne gjendje te perkeqesuar e cila ndodhet gjate rrjedhes se lumit Mat.

3.**Viola dukadjinica E Beeker et kasani9n(Manushaqe e Dukagjinit) e cila paraqet rrezik te ulet dhe ndodhet tek Teqja e Martaneshit, Kurore Lure.**

Pyjet:

Qarku I Dibres dallohet per pasuri te medha pyjore. Pyjet zene rreth **66% te** siperfaqes se ketij Qarku dhe ajo eshte **3.2** here me e madhe se siperfaqja e tokes arre, gje e cila tregon se fondi pyjor ka potencial te rendesishem mjedisor dhe ekonomik.

Rrethi	Pyje Siperfaqe ha	Vellimi (000m3)	Nga keto produese: Sip.ha	Vellimi (000m3)	Livadhe Kullota
Diber	34193	3206	24300	2442	12899
Mat	44240	4934	42090	4694	6411
Bulqize	36510	3655	28790	3355	371
Qarku ne total	1140943	11795	95180	10471	19681

Relievi dhe Klima e Qarkut Diber bejne te mundur qe aty te ndodhen te gjitha katet bimore te vendit tone duke filluar nga shkurret mesdhetare deri ne livadhet alpine.

Brezi i dushkut shtrihet deri ne lartesine 800m mbi nivelin e detit dhe perbehet nga druret e qarrit (quercus cerris), shparthit (quercus fraineto). Kyeshte brezi me I demtuar nga nderhyrjet e popullsise lokale pasi aty sigurohen druret e zjarrit, kullotja e bagetive.

Ne lartesine 900 deri ne 2000m mbi nivelin e detit shtrihet brezi I ahut. Ky eshte demtuar kryesishte per sigurimin e lendes drusore massive, si pasoje ne shume zona kane mbetur vetem njolla te vogla te ahishteve te vjetra, kryesishte ne vendet e izoluara e te papershkruara nga rruget si ne Bulqize, liqenet e Bulqizes, gryke sete, Vlashaj etj. Ne brezin e ahut rriten ne formacione halore si pisha e zeze (pinus nigra), ne zona te tilla si Martanesh, Kraste, Ternove, Lure, Kacni.

Ne pjesen e sipërme te brezit te ahut mbizoterojne pyjet e Robullit, vecanersishte ne Korab, Sllatine, Deje dhe Martanesh.

Pas viteve 90, ne qarkun e dibres pyjet kane pesua demtime te ndjeshme.

Demtimet me te medha jane si pasoje e kullotjeve dhe prerjeve abusive te tyre.

Investimet per riparteritjen e pyjeve kane qene te pakta krahasuar me nevojat.

TOKA

Erozioni dhe shkarjet e tokes;

Ndertimi gjeologjik I shtresave, pjerresia, rreshjet, mbikullotjet, mosmenaxhimi I ujrave nentokesoredhe siperfaqesoresi edhe shume faktore te tjere objektive subjektive kane ndikuar shume ne pranine e ketije fenomeni shkaterues per token ne qarkune Dibres.

Erozioni dhe shkarja e tokes me problematike ka qene ne zonen e Burrelit, Bushkashit te rrethit Mat, ne zonen pyjore luzni-laç. Nje fenomen tjetër që ndikon ne erozionin e tokes ka te beje me gerryerjen e tokes ne brigjet e lumenjeve si rezultat I shfrytezimit te inerteve lumore nga subjektet me ose pa leje mjedisore, ne basenin e lumit Drin dhe Mat.

MBETJET:

Rritja dhe permiresimi i gjendjes ekonomike dhe menyres se jeteses ka sjelle rritje te konsiderueshme mbetjeve urbane ne qytete dhe zona rurale.

Administrim i ketyre mbetjeve persa I perket pastrimit dhe venddepozitimit te tyre lene shume per te deshruar.

Ne rrethet mat dhe Bulqize si rezultat I mungeses se landfilleve mbeturinat hidhen ne vende te papershtatshme dhe te pa miratuarq, duke shkaktuar problem shqetesuese per komunitetin e ketyre zonave.

Mbetjet spitalore:

Perbejne nje problem te madh ne mbrojtjen e mjedisit.Spitalet dhe qendrat shendetesore nuk kane vende te pershtatshme per asgjesimin e ketyre mbetjeve, por aro hidhen sebashku me me mbetjet e tjera urbane ne vendet e grumbullimit te caktuar nga pushteti vendor.

Mbetjet e vajrave:

Njesite e qeverisjes vendore duhet te identifikojne subjektet private qe mund te jene te interesuara ne grumbullimin dhe riciklimin e kesaje rryme dhe jashte njesise ne te cilen ndodhen dhe te provojne me tej grumbullimin e diferencuar te kesaje rryme.

Cilesia e ujrave siperfaqesore dhe nentokesore:

Monitorimet e bera tregojne se ujrat nentokesore ne basenin e drinit kane veti fiziko kimike te mira, jane neutral dhe alkanile, jane ujra te embla me fortessi mesatare deri te forte, permbajtja e mikroelementeve eshte Brenda normave te lejuara.

Sipas konfirmimeve nga laboratorit kimik prane Drejtorise se Shendetit Publik Diber, rezulton se

Uji i pijshem eshte ne kufijte e normales persa I perket tejdukshmerise, temperatures, shijes, temperatures e **Ph**, nuk ka sendimente dhe bakteret jane te pakta.Ne ujin e pijshem mungojne komponimet toksike, por megjithate ka raste ku jane diktuar komponime te **Pb**, te cilet krijohen si rezultat I tubacioneve metalike.

Monitorimi I ndikimit te shkarkimeve te lengeta urbane tregojne per nje ndikim te qendrueshem. Mungojne impiantet e perpunimit te ujrave te zeza, Derdhjet e ujrave te zeza te qyteteve Burrel, Bulqize dhe Peshkopi, behen large qendrave te banuara dhe pastaj ne lumenjte dhe perrenjte qe pershkojne Qarkun Diber.